

Folkomröstningar, valdeltagandeundersökningen 2003

ME0114

I denna beskrivning redovisas först administrativa och legala uppgifter om undersökningen samt dess syfte och historik. Därefter redovisas undersökningens innehåll och tillförlitlighet samt hur den genomförs och hur man kan ta del av resultaten. Genom att klicka på en rubrik i innehållsförteckningen kommer man direkt till aktuellt avsnitt.

Innehållsförteckning

A	Allmänna uppgifter	2
A.1	Ämnesområde	2
A.2	Statistikområde.....	2
A.3	SOS-klassificering.....	2
A.4	Statistikansvarig.....	2
A.5	Statistikproducent.....	2
A.6	Uppgiftsskyldighet.....	3
A.7	Sekretess och regler för behandling av personuppgifter	3
A.8	Gallringsföreskrifter	3
A.9	EU-reglering	3
A.10	Syfte och historik.....	3
A.11	Statistikanvändning.....	3
A.12	Uppläggning och genomförande.....	4
A.13	Internationell rapportering.....	4
A.14	Planerade förändringar i kommande undersökningar	4
B	Kvalitetsdeklaration.....	4
B.0	Inledning	4
B.1	Innehåll	4
1.1	Statistiska målstorheter	4
1.1.1	Objekt och population	4
1.1.2	Variabler.....	5
1.1.3	Statistiska mått	6
1.1.4	Redovisningsgrupper.....	6
1.1.5	Referenstider	6
1.2.	Fullständighet.....	6
B.2	Tillförlitlighet.....	6
2.1	Tillförlitlighet totalt.....	6
2.2	Osäkerhetskällor.....	6
2.2.1	Urval.....	7
2.2.2	Ramtäckning	7
2.2.3	Mätning	7
2.2.4	Svarsbortfall	7
2.2.5	Bearbetning	8
2.2.6	Modellantaganden	8
2.3	Redovisning av osäkerhetsmått.....	8

<i>B.3</i>	<i>Aktualitet</i>	8
3.1	Frekvens	8
3.2	Framställningstid	8
3.3	Punktlighet	8
<i>B.4</i>	<i>Jämförbarhet och sam användbarhet</i>	8
4.1	Jämförbarhet över tiden	8
4.2	Jämförbarhet mellan grupper	9
4.3	Sam användbarhet med annan statistik	9
<i>B.5</i>	<i>Tillgänglighet och förståelighet</i>	9
5.1	Spridningsformer	9
5.2	Presentation	10
5.3	Dokumentation	10
5.4	Tillgång till primärmaterial	10
5.5	Upplysningstjänster	10

A Allmänna uppgifter

A.1 Ämnesområde

Ämnesområde: Demokrati

A.2 Statistikområde

Statistikområde: Allmänna val

A.3 SOS-klassificering

Tillhör (SOS) Ja

För undersökningar som ingår i Sveriges officiella statistik gäller särskilda regler när det gäller kvalitet och tillgänglighet, se Förordningen om den officiella statistiken (2001:100).

A.4 Statistikansvarig

Myndighet/organisation: Statistiska centralbyrån
Postadress: Box 24 300, 104 51 STOCKHOLM
Besöksadress: Karlavägen 100, STOCKHOLM
Kontaktperson: Richard Öhrvall
Telefon: 08-506 941 58
Telefax: -
E-post: valstatistik@scb.se

A.5 Statistikproducent

Myndighet/organisation: Statistiska centralbyrån
Postadress: Box 24 300, 104 51 STOCKHOLM
Besöksadress: Karlavägen 100, STOCKHOLM
Kontaktperson: Richard Öhrvall
Telefon: 08-506 941 58
Telefax: -
E-post: valstatistik@scb.se

A.6 Uppgiftsskyldighet

Uppgiftsskyldighet föreligger inte enligt lagen om den officiella statistiken (SFS 2001: 99). Enskilda individer lämnar inte uppgifter till statistiken.

A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Vid automatiserad behandling av personuppgifter gäller reglerna i personuppgiftslagen (1998:204). På statistikområdet finns dessutom särskilda regler för personuppgiftsbehandling i lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken.

A.8 Gallringsföreskrifter

Gallring enligt lagen (2001:99) om vissa personregister för officiell statistik.

A.9 EU-reglering

Undersökningen berörs inte av någon EU-reglering.

A.10 Syfte och historik

Syftet med valdeltagandeundersökningarna är att på ett utförligt sätt producera statistik över deltagandet vid allmänna val. Undersökningarna genomförs med syftet att komplettera bilden av det totala och regionala valdeltagande genom att undersöka valdeltagandet i olika grupper i samhället.

Mer allmänt kan sägas att syftet är att allsidigt redovisa och ge en samlad bild av allmänna valen som en dokumentation av ett av de viktigaste inslagen i den svenska demokratin. Valstatistiken har i olika former producerats av SCB från den tid som serien *Bidrag till Sveriges officiella statistik* började utkomma på 1860-talet. Valdeltagandeundersökningar i samband med allmänna val har genomförts sedan år 1911. Undersökningen har genomgått ett flertal större förändringar under årens lopp, exempelvis vad gäller upplägg och undersökningspopulation.

Valdeltagandeundersökningar har genomförts i samband med nationella folkomröstningar 1957, 1980, 1994 och 2003. Folkomröstningar regleras av en folkomröstningslag (SFS 1979:369), vilken är en ramlag som kompletteras av en särskild lag för varje folkomröstningstillfälle.

A.11 Statistikanvändning

Huvudanvändare är de politiska partierna, massmedia, den samhällsvetenskapliga forskningen och den politiskt intresserade allmänheten. Detta inkluderar även internationella organisationer och forskare i andra länder. Resultaten används för att belysa den demokratiska processen, det politiska livet och medborgarnas politiska engagemang.

Valstatistiken utgör en grund för redovisningar av viktiga skeenden och förhållanden i svensk politik och demokrati.

A.12 Uppläggning och genomförande

För att kunna redovisa valdeltagandet i olika grupper är undersökningen uppbyggd av ett antal urval. För att allsidigt beskriva valdeltagandet bland svenska medborgare folkbokförda i Sverige används dels arbetskraftsundersökningens urval i åldersgruppen 18-74, dels ett kompletterande urval bestående av äldre personer (utan övre åldersgräns). För att beskriva valdeltagande bland svenska medborgare som bor utomlands (utlandssvenskar) och i Sverige röstberättigade utländska medborgare dras separata urval. För mer information om hur urvalen dragits samt urvalsstorlekar, se avsnitt 2.2.1 Urval.

SCB framställer blanketter som skickas ut till alla länsstyrelser. På blanketterna markerar länsstyrelserna om urvalspersonerna har röstat i respektive val samt om de har förtidsröstat. Uppgifter om valdeltagande hämtar länsstyrelserna från röstlängderna. Därefter skickar länsstyrelserna in blanketterna till SCB som skannar in materialet, bearbetar det och slutligen framställer statistik.

A.13 Internationell rapportering

Ingen internationell rapportering sker.

A.14 Planerade förändringar i kommande undersökningar

Inga konkreta förändringar är planerade.

B Kvalitetsdeklaration

B.0 Inledning

B.1 Innehåll

1.1 Statistiska målstorheter

1.1.1 Objekt och population

Populationen består av de röstberättigade vid 2003 års folkomröstning om euron. Man kan dela in de röstberättigade i 3 ömsesidigt uteslutande delar:

1. Svenska medborgare som fyller 18 år senast på valdagen och är folkbokförda i Sverige.
2. Svenska medborgare boende utomlands som är upptagna i röstlängden. Svenska medborgare boende utomlands som fyller 18 år senast på valdagen och som någon gång varit folkbokförda i Sverige har rätt att bli upptagna i röstlängden. Personer som varit folkbokförda i Sverige någon gång de senaste 10 åren tas automatiskt upp i röstlängden. Svenska medborgare boende utomlands som inte finns med i röstlängden måste själva anmäla sig för att tas upp i röstlängden. Även en inkommen röst

från utlandet vid ett val räknas som en anmälan till röstlängden. Efter en anmälan till röstlängden ingår en utlandssvensk automatiskt i röstlängden i ytterligare en tioårsperiod.

3. Medborgare i någon av Europeiska unionens medlemsstater samt medborgare från Island och Norge som fyller 18 år senast på dagen för valet och som är folkbokförda i Sverige 30 dagar före valdagen. Dessutom ingår medborgare i andra stater, som fyller 18 år senast på dagen för valet, och som varit folkbokförda i Sverige tre år i följd före valdagen.

Objekten är individer.

1.1.2 Variabler

Folkomröstningsröst anger om urvalspersonen (up) har röstat i folkomröstningen.

Förtidsröst anger om up har förtidsröstat.

Valkod anger om up är svensk medborgare folkbokförd i Sverige, svensk medborgare boende utomlands eller utländsk medborgare med rösträtt i Sverige.

Kön up:s kön enligt registret över totalbefolkningen (RTB).

Ålder up:s ålder den 31 december 2010 enligt RTB.

Förstagångsväljare1 anger om up uppnått rösträttsålder sedan senaste val till riksdag, landstings- och kommunfullmäktige.

Förstagångsväljare2 anger om up uppnått rösträttsålder sedan senaste val till Europaparlamentet.

Födelseland up:s födelseland enligt RTB.

Datum för invandring anger tidpunkt för tillfälle då up senast invandrat till Sverige, enligt RTB.

Medborgarskapsland up:s medborgarskapsland enligt RTB.

Naturaliserad medborgare anger om up har erhållit svenskt medborgarskap, enligt RTB.

Årtal för svenskt medborgarskap årtal då up erhållit svenskt medborgarskap enligt RTB.

Utländsk/svensk bakgrund up:s bakgrund enligt RTB.

Län anger det län up är folkbokförd i enligt röstlängden.

Kommungrupp anger kommunen i vilken up är folkbokförd i enligt röstlängden, kodad efter Sveriges Kommuner och Landstings kommungruppsindelning (från 2005).

Civilstånd1 up:s civilstånd enligt RTB.

Civilstånd2 up:s civilstånd (uppdelat i gifta/sammanboende och ensamstående) enligt intervjusvar i arbetskraftsundersökningen (AKU).

Inkomst utgör summan av up:s sammanräknade förvärvsinkomst (inkomst av tjänst och inkomst av näringsverksamhet, dock inte inkomst av kapital) år 2001 enligt taxeringen 2002. Beloppet anger inkomst före skatt.

Utbildning up:s utbildningsnivå klassificerad enligt svensk utbildningsnomenklatur (SUN 2000) från SCB:s utbildningsregister. Uppgiften avser slutförd utbildning enligt registerversion 2003-01-01.

Arbetskraftsstatus up:s arbetskraftsstatus enligt AKU.

Yrke up:s yrke enligt AKU och klassificerat enligt standard för svensk yrkesklassificering (SSYK)

Fackföreningstillhörighet enligt AKU.

Socioekonomisk indelning (SEI) enligt AKU. Anställda kodas med utgångs-

punkt från yrke som arbetare respektive tjänstemän enligt SCB:s standard för Socioekonomisk indelning (SEI)

Arbetsmarknadssektor arbetsmarknadssektor för sysselsatta personer enligt AKU.

1.1.3 Statistiska mått

Skattade totaler (antal i 1000-tal) och andelar (procent), samt osäkerhetstal som beräknats för varje skattad procentandel. För antalsuppgifter avseende röstberättigade redovisas osäkerhetstalen i SCB:s Statistikdatabasen. Osäkerhetstalet är halva 95-procentiga konfidensintervallet för skattningen.

1.1.4 Redovisningsgrupper

De statistiska målstorheterna skattas för en mängd olika redovisningsgrupper. Samtliga redovisningsgrupper presenteras uppdelade efter kön. Vissa större redovisningsgrupper redovisas även efter ålder. Så långt möjligt följer redovisningsgrupperna samma indelningar som i den övriga statistikredovisningen inom demokratiområdet.

1.1.5 Referenstider

Valdeltagandet avser folkomröstningen om euron den 14 september 2003.

1.2. Fullständighet

Undersökningen ger en utförlig redovisning av valdeltagandet i olika samhällsgrupper. Urvalsstorleken innebär dock en begränsning av möjligheterna till redovisning av valdeltagande i små grupper och på lägre geografisk nivå. Undersökningen avser valdeltagandet i olika grupper, men den innefattar inte någon information kring de röstberättigades motiv för att rösta eller inte rösta.

B.2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Valdeltagandeundersökningen är grundad på uppgifter från ett urval av de röstberättigade. Detta medför att de skattningar som redovisas är behäftade med slumpfel. I tabellerna anges också slumpfelens storlek (konfidensintervall). Det är det faktiska valdeltagandet enligt röstlängderna som studeras i undersökningen. För målvariabeln valdeltagande är bortfallet därför försumbart.

2.2 Osäkerhetskällor

Valdeltagandestudierna genomförs som en administrativ datainsamling från register (röstlängder). Den osäkerhet som kan göra sig gällande är främst de fel som kan uppkomma vid avprickning från röstlängder och bearbetningsfel. Bakgrundsvariabler som är hämtade från Arbetskraftsundersökningen (AKU) är behäftade med samma fel som gäller för den undersökningen i övrigt (bortfallsfel främst), se information om den undersökningen på SCB:s webbplats www.scb.se.

2.2.1 *Urval*

För att täcka in samtliga röstberättigade baseras valdeltagandeundersökningen på ett antal delurval. Valdeltagandeundersökningen år 2003 består av 5 delurval. Dessa beskrivs nedan:

1. Urvalen från Arbetskraftsundersökningens undersökningsomgångar i augusti, september och oktober 2003. Urvalen från Arbetskraftsundersökningarna innefattar till skillnad från många andra undersökningsomgångar även röstberättigade utländska medborgare. Totalt sett omfattar den här urvalsdelen 63 100 röstberättigade i Sverige i åldrarna 18-74 år. För mer information om urvalsförfarandet i Arbetskraftsundersökningarna, se information om den undersökningen på SCB:s webbplats, www.scb.se.
2. Ett urval om 3 000 svenska medborgare 75 år och äldre som har dragits från Registret över totalbefolkningen (RTB). Urvalet har matchats mot den preliminära röstlängden och de personer som inte fanns med i den preliminära röstlängden har betraktats som övertäckning. Urvalet är ett systematiskt urval från personnummersorterad RTB.
3. Ett urval om 9 300 i Sverige röstberättigade utländska medborgare som har dragits från den preliminära röstlängden. Innan urvalet har dragits har, från RTB, information om medborgarskapsland matchats på den preliminära röstlängden. Medborgarskapsländerna har grupperats i de två grupperna: 1) EU-länder, Norge och Island (4 700); 2) Övriga länder (4 600). Urvalet är draget som ett obundet slumpmässigt urval inom strata.
4. Ett urval om 1 200 röstberättigade svenska medborgare boende utomlands (utlandssvenskar) som dragits från den preliminära röstlängden. Urvalet är draget som ett obundet slumpmässigt urval.

Urvalsdelarna är i huvudsak ömsesidigt uteslutande, men det finns urvalsdelar som överlappar varandra. Det gäller urvalsdel 1 och 3 som båda innehåller utländska medborgare 18-74 år. Detta har dock hanterats genom negativ samordning för att undvika att urvalsdel 3 innefattar personer som ingår i urvalsdel 1.

2.2.2 *Ramtäckning*

Ramtäckningen är god. Urvalen dras från den preliminära röstlängd som framställs 30 dagar före valdagen. Det kan ske förändringar av röstlängden fram till och med valdagen, men förändringarna är i sammanhanget väldigt små.

2.2.3 *Mätning*

Uppgifter om valdeltagande samlas in genom att röstlängder prickas av. För information om vissa bakgrundsvariabler används uppgifter från Arbetskraftsundersökningen. Den undersökningen samlar in uppgifter via telefonintervjuer. Övriga uppgifter hämtas från SCB:s register och från röstlängden.

2.2.4 *Svarsbortfall*

Eftersom valdeltagandeundersökningen genomförs som en administrativ datainsamling från register finns det inget nämnvärt bortfall vad gäller uppgiften om valdeltagande.

När det gäller bakgrundsvariabler som hämtas från Arbetskraftsundersökningen (AKU) förekommer bortfall, såväl objekts- som partiellt bortfall. Objektsbortfallet för de redovisningar som baseras på variabler från AKU ligger på drygt 16 procent. Uppgifter om valdeltagande finns dock även för de personer som utgör bortfall i AKU. Den informationen om valdeltagande används vid vägning i syfte att kompensera för bortfallet. På så vis blir bortfallsjusteringen mycket effektiv.

2.2.5 *Bearbetning*

De avprickade blanketterna skannas in och logiska kontroller görs av data-materialet. Vid saknade uppgifter eller vid ologiska värden görs återkontakter med berörd länsstyrelse och materialet rättas därefter upp.

2.2.6 *Modellantaganden*

Inga modellantaganden förutom de som används vid bortfallskompensationen.

2.3 Redovisning av osäkerhetsmått

För de redovisade skattningarna av andelen röstande har osäkerhetstal beräknats, vilka också presenteras i redovisade tabeller. Osäkerhetstalet är halva 95-procentiga konfidensintervall för respektive skattning. För antal röstberättigade redovisas skattningar och osäkerhetstal i SCB:s Statistikdatabasen.

B.3 Aktualitet

3.1 Frekvens

Undersökningen genomförs i samband med folkomröstningar givet att finansiering erhålls.

3.2 Framställningstid

Cirka 6 månader.

3.3 Punktlighet

Resultaten har publicerats i enlighet med plan.

B.4 Jämförbarhet och sam användbarhet

4.1 Jämförbarhet över tiden

SCB har genomfört valdeltagandeundersökningar sedan 1911. Detta inkluderar genomförande av valdeltagandeundersökningar i samband med de nationella folkomröstningarna 1957, 1980, 1994 och 2003. Undersökningarnas upplägg har förändrats ett flertal gånger under årens lopp. I vissa undersökningsomgångar har det funnits en åldersmässig begränsning av urvalet och i vissa har inte gruppen utlandssvenskar ingått. För givna redovisningsgrupper är dock jämförbarheten över tid god. Särskild hänsyn måste dock tas till vilka som tillhör den röstberättigade befolkningen då detta kan variera mellan olika folkomröstningar.

Efter den ordinarie publiceringen av undersökningens resultat år 2004 har SCB reviderat estimation och tabellplaner för valdeltagandeundersökningar i samband med allmänna val. Med anledning av det har även resultatframställningen för valdeltagandeundersökningen i samband med 2003 års folkomröstning setts över och reviderats vad gäller estimation och tabellplan. Mer information om den förändrade estimationen finns redovisad i SCB:s dokumentationssystem. Detta har även medfört att nya tabeller har tagits fram för publicering på SCB:s webbplats (se avsnitt 5.1). Dessa tabeller följer så långt möjligt SCB:s tabellplan för övriga undersökningar av valdeltagandet, det vill säga valdeltagandet i val till Europaparlament och Allmänna val, vilket underlättar jämförelser mellan dessa valtyper.

4.2 Jämförbarhet mellan grupper

Jämförbarheten mellan grupper är god. Vissa redovisningar avser dock vissa åldersgrupper, vilket måste tas hänsyn till vid jämförelser. Ser man det över ett längre tidsperspektiv kan förändringar både vad gäller valsystem och redovisningar försvåra jämförelser. Vid jämförelser med andra folkomröstningar eller andra val måste hänsyn tas till vilka som tillhör den röstberättigade befolkningen. När det gäller internationella jämförelser kan olikheter i politiska system, valsystem försvåra jämförelser, även vid val som ligger lika i tiden.

4.3 Samanvändbarhet med annan statistik

SCB genomför även valdeltagandeundersökningar i samband med Europaparlamentsval. Dessutom har även valdeltagandeundersökningar genomförts i samband med nationella folkomröstningar sedan 1980. SCB strävar efter att ta fram statistik som främjar samanvändbarhet inom individstatistiken generellt och i synnerhet inom valstatistiken. Det totala valdeltagande, utan uppdelningar i olika grupper av röstberättigade, redovisas av SCB som en del av valresultaten. Den statistiken är totalräknad och kan redovisas för olika geografiska nivåer ned till valdistriktsnivå.

B.5 Tillgänglighet och förståelighet

5.1 Spridningsformer

Den ordinarie publiceringen av resultaten skedde den 31 mars 2004 i ett Statistiskt meddelande. Resultat från valdeltagandeundersökningen ingick även i rapporten *Folkomröstningen om euron*, vilken publicerades den 21 oktober 2004. Dessutom publicerades pressmeddelanden i samband med att dessa publikationer offentliggjordes. De publicerade resultaten ingår i Sverige officiella statistik.

Tabellplanen för SCB:s valdeltagandeundersökningar har efter publiceringen av resultaten från undersökningen i samband med 2003 års folkomröstning setts över och reviderats. Med anledning av detta har en ny uppsättning resultattabeller tagits fram för publicering i form av tabeller på SCB:s webbplats. Dessa tabeller liknar till stor del de tabeller som publicerades i samband med offentliggörande av undersökningens resultat, men de ger förbättrade möjligheter till jämförelser med resultat från SCB:s valdeltagandeundersökningar i avseende

deltagande i val till Europaparlament, riksdag, landstings- och kommunfullmäktige.

Dessutom ligger materialet till grund för analyser och presentationer i artiklar, bokkapitel och rapporter.

5.2 Presentation

Redovisningarna i publikationer och på SCB:s webbplats ger utförlig information om valdeltagandet i olika samhällsgrupper. På ett mer generellt plan är avsikten att under kommande år utöka analysen av valdeltagandet och ta fram publikationer där den analysen presenteras.

5.3 Dokumentation

Undersökningen dokumenteras i framtagna publikationer och i SCB:s dokumentationssystem, se SCB:s webbplats.

5.4 Tillgång till primärmaterial

Användare med väl specificerade frågeställningar är ofta intresserade av att få specialbearbetningar av valstatistiken utförda av SCB. Forskare kan efter särskild prövning få tillgång till avidentifierade mikrodata. Begäran om utlämnande av primärmaterial på mikronivå skickas till SCB.

5.5 Upplysningstjänster

Förfrågningar besvaras dels av de personer som direkt arbetar med valstatistiken på SCB, dels av SCB:s kundservice. E-post: valstatistik@scb.se, telefon: 08-506 948 01.